

UNIwersytet
Warszawski

AGENDA NA RZECZ KLIMATU I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Zrównoważony transport 2030 r.

Zrównoważone żywienie 2023 r.

Zrównoważone korzystanie z zasobów
naturalnych oraz energii 2030 r.

Zrównoważona konsumpcja 2025 r.

Edukacja
i badania 2025 r.

Działając w poczuciu solidarności wobec przyszłych wyzwań, świadom społecznej odpowiedzialności uczelni w stosunku do wspólnoty akademickiej, obywateli naszego kraju, a także świata przyrody, Uniwersytet Warszawski podejmuje coraz liczniejsze inicjatywy na rzecz klimatu oraz ochrony środowiska naturalnego. Także poprzez swoją misję i strategię realizowaną w działalności badawczej, dydaktycznej i społecznej UW podjął szereg inicjatyw, programów oraz projektów, które pomagają realizować Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ. Szkoły wyższe pełnią wyjątkową rolę w kształtowaniu społeczeństwa i otaczającego go świata. Naszym zadaniem jest wyedukowanie jak najliczniejszej grupy odbiorców, także przyszłych decydentów. Nie ma zapasowej Ziemi, mamy jedną szansę – jest o co walczyć.

PROF. ALOJZY Z. NOWAK
rektor Uniwersytetu Warszawskiego

Na Uniwersytecie Warszawskim podjęliśmy działania i inicjatywy mające na celu wprowadzenie pogłębionej edukacji dotyczącej współczesnych zmian klimatu. Jako społeczność akademicka dążymy też do zminimalizowania naszego negatywnego wpływu na środowisko i przeciwdziałania negatywnym skutkom zachodzących zmian. Cele i zadania, które sobie wyznaczaliśmy, będą przez najbliższe lata stymulować działania w obszarach o kluczowym znaczeniu dla naszego kraju. Chcemy podjąć się wyzwania dotyczącego ochrony zasobów planety oraz racjonalnego z nich korzystania. Osobiście, ze względu na zainteresowania naukowe, niezwykle bliski jest mi problem braku dostępu do czystej wody, powszechny w krajach rozwijających się. Z powodu coraz częściej występujących dni upalnych i coraz mniejszych opadów śniegu zimą, już wkrótce może być to problemem dotyczącym nas bezpośrednio. 28 lipca 2010 Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło historyczną rezolucję, na mocy której prawo do zdatnej do picia, czystej wody uznano za prawo człowieka „niezbędne, by móc w pełni korzystać z życia”. Świadomość praw człowieka, ale także obowiązków wobec środowiska i przyszłych pokoleń powinny być nadrzędne w pracy badawczej, promocji wiedzy i edukacji na Uniwersytecie Warszawskim.

PROF. EWA KROGULEC
prorektor UW ds. rozwoju,
przewodnicząca zespołu rektorskiego
ds. ekologii oraz kryzysu klimatycznego

Wszystkie cele idei zrównoważonego rozwoju są niezwykle ważne: społeczne, gospodarcze i ekologiczne. Naszą ambicją musi być ich szybka i efektywna realizacja. Także przyszłe pokolenia powinny mieć możliwość rozwoju. Społeczność Uniwersytetu Warszawskiego podejmuje wyzwania związane ze zrównoważonym rozwojem na różnych poziomach – regionalnym, krajowym i globalnym. Buduje platformy komunikacji, zmienia utarte schematy, szuka rozwiązań problemów współczesnego świata. Na Uniwersytecie Warszawskim tworzymy nowoczesne rozwiązania, projekty i badania wpisujące się w cele i zadania zrównoważonego rozwoju w wielu obszarach naszej działalności.

PROF. SAMBOR GRUCZA
prorektor UW ds. współpracy
i spraw pracowniczych

W ramach działań na rzecz Celów Zrównoważonego Rozwoju na Uniwersytecie Warszawskim zapewniamy edukację na najwyższym poziomie oraz wspieramy aktywnie ideę edukacji przez całe życie. Naszą misją jest przygotowanie absolwentów, którzy będą świadomi współczesnych wyzwań cywilizacyjnych i sposobów ich rozwiązywania. Dzielimy się wiedzą, popularyzując naukę i rozbudzając ciekawość poznawczą osób w każdym wieku. Na każdym etapie studiów podejmujemy się trudnego wyzwania nauki krytycznego myślenia, wrażliwości na słowa i nieustępliwości w zadawaniu pytań, także tych najtrudniejszych, dotyczących odpowiedzialności obecnych pokoleń wobec tych, które nadejdą po nas.

PROF. SŁAWOMIR ŻÓŁTEK
prorektor UW ds. studentów
i jakości kształcenia

Podjęmowane przez nas badania naukowe służą budowie nowoczesnego, świadomego społeczeństwa, tworzeniu trwałej infrastruktury badawczej, promując zrównoważony rozwój, inkluzywny model rozwoju gospodarczego oraz wspierają innowacyjność. Mamy świadomość, że konsensus naukowy jest jednoznaczny – jako ludzkość stoimy w obliczu kryzysu klimatycznego i środowiskowego – dlatego jako Uniwersytet będziemy kłaść coraz większy nacisk na działalność badawczą i dydaktyczną ukierunkowaną na ograniczenie negatywnych skutków zmiany klimatu i poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań, łagodzących zachodzące w przyrodzie zmiany.

PROF. ZYGMUNT LALAK
prorektor UW ds. badań

Spis treści

Wstęp s. 5

1. Zrównoważony transport s. 9

2. Zrównoważone żywienie s. 14

3. Zrównoważona konsumpcja s. 18

4. Zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych oraz energii s. 22

5. Edukacja i badania s. 30

6. Przygotowanie się do skutków zmiany klimatu s. 35

Kamienie milowe s. 42

Wstęp

W obliczu gwałtownie postępujących zmian klimatu oraz kryzysu bioróżnorodności Uniwersytet Warszawski zdecydował, że w obecnej sytuacji jego główna misja edukacyjno-badawcza jest niewystarczająca. Władze rektorskie wraz z członkami społeczności akademickiej zdecydowały się przygotować i rozpocząć wdrażanie kompleksowego planu, dzięki któremu funkcjonowanie naszej uczelni oraz toczące się na kampusach życie zminimalizuje negatywny wpływ na środowisko, ale także przygotuje nas na naukę i pracę w nowych, coraz bardziej niekorzystnych warunkach środowiskowych.

Opracowane w poniższym dokumencie założenia „**Agendy na rzecz klimatu i zrównoważonego rozwoju**” zawierają strategiczne „kamienie milowe”, które chcemy osiągnąć w najbliższych latach. Jest to odpowiedź na jasne i jednoznaczne stanowisko nauki – to działalność człowieka doprowadziła do ogrzania się naszej planety, powodując gwałtowne i powszechne zmiany środowiskowe. Jest to także próba zbudowania przez Uniwersytet zrównoważonej i odpornej na negatywne zmiany przyszłości dla nas oraz nadchodzących pokoleń – zgodnie z przyjętymi przez ONZ Celami Zrównoważonego Rozwoju.

Wymienione w „Agendzie” zadania dotyczące wszystkich aspektów życia akademickiego – od żywności dostępnej w punktach gastronomicznych kampusów, poprzez ofertę edukacyjną, po transport i uniwersytecką infrastrukturę – są zbieżne z kierunkiem wyznaczonym przez rezolucję przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych pod nazwą „Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju”, szczególnie z poniższymi celami:

Cel 4: Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie;

Cel 6: Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi;

Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie;

Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji;

Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;

Cel 17: Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

17 Celów Zrównoważonego Rozwoju wraz z 169 działaniami to szeroko zakrojony plan działania na rzecz: przeobrażenia świata, redukcji ubóstwa, zapewnienia dostępu do edukacji, żywności i czystej wody, wyrównania szans, wspierania praw człowieka, pokoju oraz ochrony środowiska naturalnego, minimalizowania zmian klimatycznych, a także upowszechnienia dostępu do zrównoważonych źródeł energii. Działania mają na celu nie tylko zrównoważone zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia, ale także uwzględnienie potrzeb tych generacji, które nadejdą po nas.

■ Warte podkreślenia są osiągnięcia Uniwersytetu Warszawskiego w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Podejmujemy szereg przedsięwzięć i inicjatyw w wielu działaniach, szczególnie widoczne osiągnięcia mamy w realizacji Celu 3 – Dobre zdrowie i jakość życia oraz Celu 5 – Równość płci.

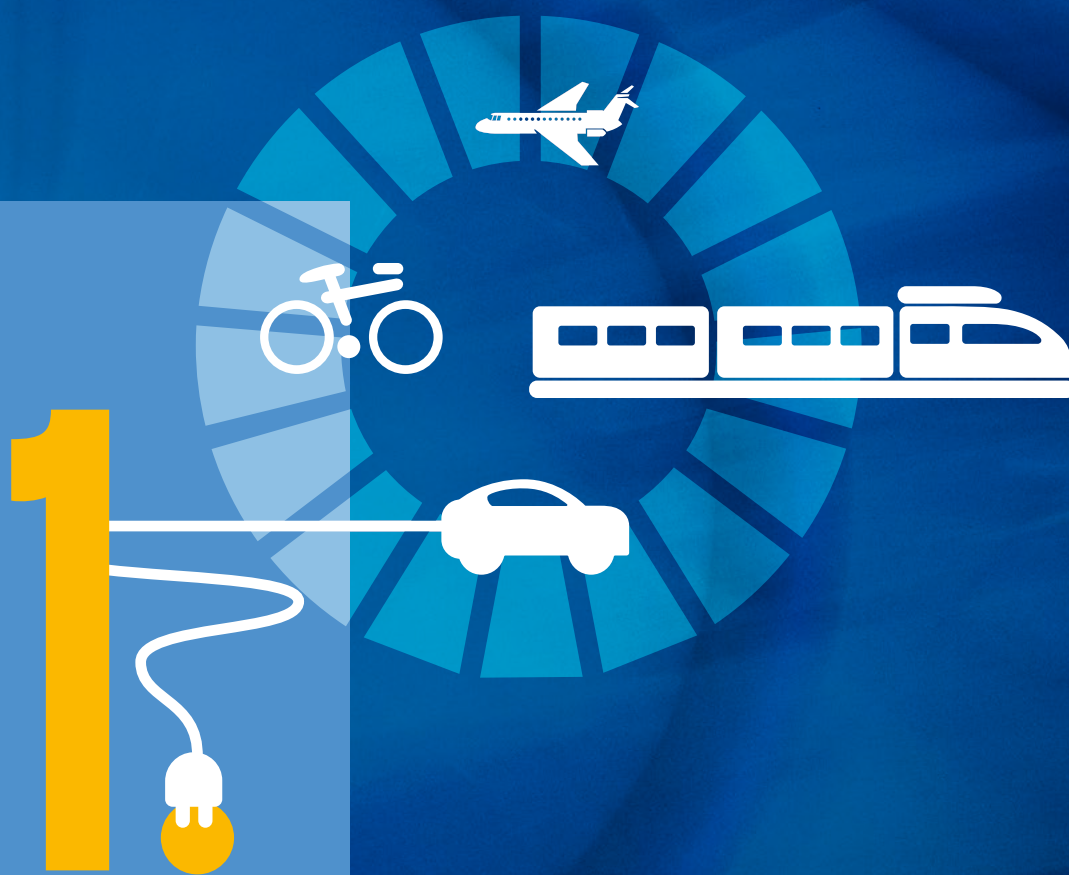
Osiągnięcie idei społecznych i środowiskowych, zdefiniowanych w dokumencie ONZ, nie byłoby możliwe bez udziału całej społeczności akademickiej, poprzez wdrażanie zasad społecznej odpowiedzialności i aktywności we wszystkich obszarach. Znajdujące się poniżej cele zostały podzielone na duże, strategiczne „kamienie milowe”, których osiągnięcie zajmie nam więcej czasu oraz drobniejsze działania, których wprowadzenie powinno być stosunkowo łatwe.

Wprowadzenie zawartych w dokumencie zmian będzie wymagało od nas wszystkich modyfikacji przyzwyczajeń oraz wiązało się z szeregiem wyrzeczeń. W efekcie nie tylko doraźnie zmniejszymy nasz negatywny wpływ na środowisko naturalne, lecz także trwale zmienimy postawy naszej licznej społeczności akademickiej – z myślą o przyszłych pokoleniach.

Agenda będzie podlegała regularnej ocenie i aktualizacjom, by najlepiej odpowiadać na zmieniającą się rzeczywistość.

**ZESPÓŁ REKTORSKI
DS. EKOLOGII ORAZ KRYZYSU KLIMATYCZNEGO**

ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT

1.1

Zrównoważony transport krajowy

Uniwersytet Warszawski wprowadzi dodatkowe ułatwienia, by infrastruktura kampusów była bardziej dogodna dla osób przyjeżdżających do pracy i na zajęcia rowerem. Uczelnia będzie także aktywnie promować wśród społeczności UW korzystanie z komunikacji zbiorowej. Obecnie znaczna część pracowników, studentów i doktorantów wybiera zrównoważone formy transportu, zależy nam jednak na stopniowym zwiększaniu tej liczby. Dodatkowo podejmiemy starania, by na terenie każdego kampusu zostały zamontowane stacje do ładowania pojazdów elektrycznych, zasilane zieloną energią, co będzie stanowiło dodatkową zachętę dla pracowników do zmiany sposobu transportu.

Uniwersytet będzie dążył do poprawienia przez ZTM dostępności komunikacyjnej w rejonach gorzej skomunikowanych oraz do zwiększania częstotliwości kursowania linii już istniejących i rozbudowywania ścieżek rowerowych, przebiegających w pobliżu rejonu obiektów UW. Miejsca parkingowe na dziedzińcu głównym UW zostaną ograniczone, a teren, który zajmowały, zostanie przekształcony w obszar biologicznie czynny. Dodatkowo UW będzie zabiegać o zwiększenie liczby stacji rowerów miejskich w okolicach kampusów oraz budynków uniwersyteckich zlokalizowanych poza kampusami. Ponadto UW będzie wspierał inicjatywy i projekty zwiększające wykorzystanie form mobilności współdzielonej, tj. bike sharing, car sharing, które zmniejszają skłonność do wykorzystania pojazdów indywidualnych.

1.2

Zrównoważony transport międzynarodowy

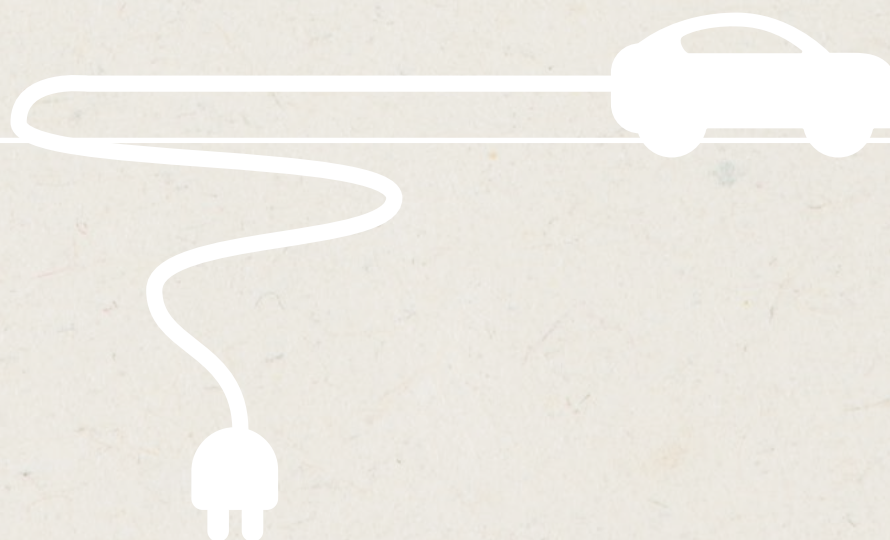
Transport lotniczy to obecnie najszybciej rosnące źródło emisji dwutlenku węgla na świecie. Społeczność akademicka jest zgodna co do potrzeby obniżenia generowanego śladu węglowego, wynikającego z zagranicznych podróży lotniczych. Zaleca się tam, gdzie to możliwe, korzystanie z transportu lądowego, szczególnie kolejowego. Wnioski wyjazdowe pracowników, doktorantów i studentów, dotyczące planowanych podróży lotniczych powinny zostać racjonalnie uzasadnione. Do dokumentacji każdego wyjazdu służbowego będzie dołączona informacja o wygenerowanym śladzie węglowym podróżującego.

1.3

Zielona flota uniwersytecka

Flota samochodowa należąca do Uniwersytetu Warszawskiego zostanie zmodernizowana tak, by była bardziej przyjazna środowisku naturalnemu. Będziemy dążyć do tego, by podczas podejmowania decyzji o wymianach samochodów priorytetowo traktować zakup pojazdów bezemisyjnych, zasilanych zielonym „paliwem”. W przyszłości kolejne przetargi na zakup samochodów powinny zostać ograniczone odpowiednim zapisem w „Opisie Przedmiotu Zamówienia”, umożliwiając jedynie zakup pojazdów, które w trakcie użytkowania w jak najmniejszym stopniu generują powstawanie śladu węglowego.

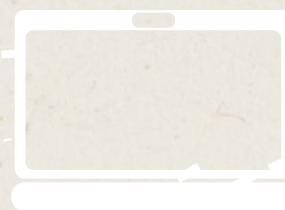
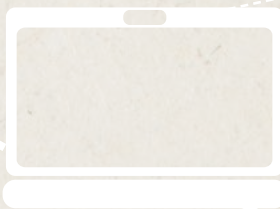
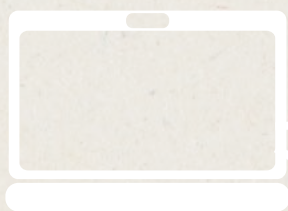

1.4

Organizowanie konferencji, wykładów oraz zajęć za pośrednictwem wideokonferencji

Ważnym czynnikiem ograniczającym podróże jest upowszechnienie korzystania z najnowszych rozwiązań technologicznych. Pandemia SARS-CoV-2, mimo iż jest dla całej społeczności akademickiej trudnym doświadczeniem, pokazała nam, że wykłady, konferencje i spotkania można efektywnie prowadzić online. Postaramy się wyciągnąć wnioski z tego doświadczenia i pewne elementy, które się sprawdziły, np. możliwość skorzystania z dyżuru pracownika naukowego zdalnie, wprowadzimy na stałe.

Powinniśmy dotrzymać kroku dynamicznie zmieniającym się warunkom i zachęcać do korzystania z funkcjonujących już w Europie wirtualnych mobilności dla pracowników oraz studentów i doktorantów.

2.

ZRÓWNOWAŻONE ŻYWIENIE

2.1

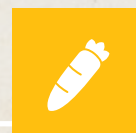
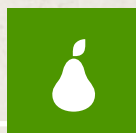
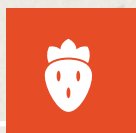
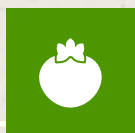
Fot. M. Darzynkiewicz - Wojcieszka.

Żywność

W odpowiedzi na rosnące potrzeby oraz większą liczbę osób w społeczeństwie, które rezygnują lub ograniczają spożywanie mięsa i produktów odzwierzęcych – ze względów zdrowotnych, moralnych oraz proekologicznych, a także w poczuciu odpowiedzialności za bioróżnorodność, zasoby wody i ilość emitowanych gazów cieplarnianych do atmosfery – UW zaleci we wszystkich punktach gastronomicznych działających na uczelni wprowadzenie dodatkowych, pełnowartościowych dań roślinnych.

W ofercie stołówek prowadzonych na terenie UW powinny znajdować się zróżnicowane posiłki wegetariańskie i wegańskie. Osoby zarządzające punktami gastronomicznymi powinny natomiast dbać o lokalne pochodzenie produktów używanych do przygotowania posiłków. Uniwersytet zbada potrzeby i możliwości restauracji, z których wiele ucierpiało w trakcie pandemii oraz zaproponuje dla kucharek i kucharzy pracujących w punktach gastronomicznych na terenie Uniwersytetu ofertę edukacyjną dotyczącą przygotowywania pełnowartościowych posiłków roślinnych.

Podczas uniwersyteckich wydarzeń, takich jak: konferencje, debaty, spotkania czy uroczystości, serwowane będą przede wszystkim posiłki i przekąski roślinne.

2.2

Opakowania

W punktach gastronomicznych zostanie zagwarantowana możliwość zapakowania produktów spożywczych do opakowania należącego do klienta, np. nalania ciepłego lub zimnego napoju do własnego kubka lub spakowania posiłku do własnego pojemnika. Stosowane pojemniki na wynos powinny być odpłatne i biodegradowalne – zasady te zostaną trwale uregulowane zapisami w umowach lub aneksach.

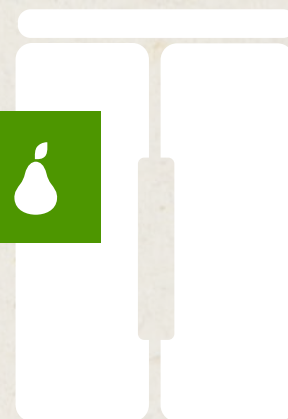
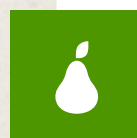
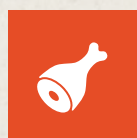
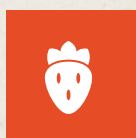
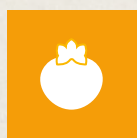
Nastąpi stopniowa wymiana produktów dostępnych w automatach z napojami, by ostatecznie wykluczyć produkty w plastikowych butelkach oraz opakowania, których nie można poddać recyklingowi.

2.3

Marnotrawienie żywności

Aby uniknąć marnotrawienia żywności, jedzenie, które zostało po serwowanym cateringu, powinno trafić do „lodówek społecznych”, czyli tzw. „jadłodzielni”. Ich liczba zostanie zwiększona na terenie Uniwersytetu. Dążymy do tego, aby na terenie każdego kampusu UW dla wszystkich dostępne były „jadłodzielnie”, do których członkowie naszej społeczności będą mogli oddawać nadwyżki żywności czy produkty, które mogłyby zepsuć się podczas ich nieobecności. Agenci prowadzący punkty gastronomiczne zobligowani zostaną do przekazywania tam produktów zdatnych do spożycia, które zazwyczaj wyrzucają. Do „lodówek społecznych” powinny trafiać także pozostałości po cateringu, jeśli zostałyby wyrzucone po zakończeniu usługi.

3.

ZRÓWNOWAŻONA KONSUMPCJA

3.1

Przetargi, zaopatrzenie i zakupy

Przygotowując przetargi oraz zamawiając materiały biurowe oraz chemię gospodarczą, zawsze należy brać pod uwagę czynnik ekologiczny.

Przetargi na dostawę materiałów biurowych będą uwzględniać w specyfikacji dostępność u dostawcy materiałów pochodzących z recyklingu oraz przyjaznych dla środowiska materiałów niechlorowanych, takich jak: papier do druku, koperty, ręczniki papierowe czy papier toaletowy.

UW powinno kupować sprzęt elektroniczny o najwyższej klasie energooszczędności, wyprodukowany z zachowaniem wysokich standardów ekologicznych, a zamówienia powinny być skonstruowane tak, by uwzględniać możliwość dostarczania części zamiennych i jak najdłuższą żywotność danego urządzenia.

eco

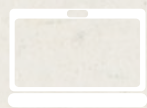
3.2

„Drugie życie” przedmiotów

Zgodnie z ideą ekonomii współdzielenia, przed wyrzuceniem lub likwidacją niepotrzebnych materiałów, sprzętu elektronicznego, mebli oraz wyposażenia będziemy dążyć do „podarowania im drugiego życia”. Inne jednostki i biura powinny mieć szansę zdecydować, czy znajdą dla tych przedmiotów zastosowanie.

Informacje o posiadanych przez jednostki urządzeniach i przedmiotach przeznaczonych do likwidacji powinny być publikowane w specjalnie do tego celu przygotowanym portalu.

Przed wyrzuceniem sprzętu elektrycznego zawsze powinno podjąć się próbę jego naprawienia, o ile jest to uzasadnione ekonomicznie, a zasada „Reuse” powinna zostać wdrożona wszędzie tam, gdzie to możliwe.

REUSE

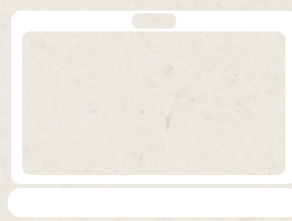
3.3

Ograniczenie zużycia papieru

Procedury dotyczące obiegu, formatu i sposobów przechowywania dokumentów będą zmierzać do ograniczenia ilości formularzy drukowanych (a najlepiej dążyć do zmniejszenia ilości wytwarzanych dokumentów poprzez wprowadzanie tam, gdzie to możliwe, mniej biurowych procedur) – poprzez poszerzenie obiegu dokumentów elektronicznych, ograniczenie liczby wymaganych kopii, a także przyjęcie obowiązku dwustronnego drukowania każdego dokumentu. Ograniczymy także liczbę drukowanych zaproszeń, plakatów, materiałów konferencyjnych, ulotek i innych materiałów promocyjnych oraz informacyjnych.

Tam, gdzie konieczne jest drukowanie, będziemy starali się korzystać z papieru z recyklingu. Dokumenty i wiadomości, które nie muszą być przechowywane fizycznie, w miarę możliwości nie powinny być drukowane.

Uniwersytet Warszawski będzie dążył do wdrożenia – we wszystkich swoich jednostkach i biurach – elektronicznego obiegu dokumentów.

**ZRÓWNOWAŻONE
KORZYSTANIE
Z ZASOBÓW
NATURALNYCH
ORAZ ENERGII**

4.1

Zrównoważone korzystanie z wody

Remonty i modernizacje budynków, które będą odbywały się w przyszłości, będą uwzględniać montaż urządzeń sanitarnych zużywających mniejszą ilość wody i tam, gdzie to uzasadnione, zostanie wprowadzony podwójny obieg wody, z wykorzystaniem „wody szarej”.

Dodatkowo Uniwersytet przeanalizuje stan zieleni na swoich terenach i tam, gdzie będzie to możliwe, zamiast podlewanych i koszonych trawników posadzi łąki kwietne, które wykazują znacznie większą odporność na suszę, nie wymagają podlewania, mają głębszy system korzeniowy i zdolność wchłaniania wody, co ogranicza ryzyko podtopień. Przyczynią się również do zwiększenia bioróżnorodności w mieście. W okresach małej dostępności wody nawadnianie trawników zostanie ograniczone do nie więcej niż dwóch dni w tygodniu.

4.2

Ograniczenie zużycia energii czerpanej z paliw kopalnych

Uniwersytet będzie dążył do zwiększenia udziału w miksie energetycznym energii pochodzącej z odnawialnych źródeł, aż do uzyskania neutralności klimatycznej. W związku z zabytkowym charakterem kampusu głównego wprowadzenie pewnych rozwiązań może okazać się tam niezwykle trudne lub niemożliwe. W związku z tym Uniwersytet będzie dążył do zwiększenia generowania energii ze źródeł odnawialnych na kampusie Ochota oraz w budynkach uniwersyteckich zlokalizowanych poza kampusami i w nowo powstających obiektach.

4.3

Zrównoważone inwestycje i remonty

Jednym z bardziej obciążających środowisko sektorów przemysłu jest budownictwo, które odpowiada za wysokie zużycie energii i zasobów. Jak podaje raport Komisji Europejskiej „Energy efficiency in buildings” z 2020 r., budynki i sektor budowlany odpowiadają za ok. 40% naszego zużycia energii i 36% emisji gazów cieplarnianych*, dlatego inwestycje infrastrukturalne Uniwersytetu powinny być ograniczone do niezbędnego minimum. Podczas planowania nowych budynków UW będzie też dążyć do osiągnięcia w nich neutralności energetycznej.

Dodatkowo nowe inwestycje planowane będą jako inkluzywne, przyjazne dla wszystkich, w tym osób z niepełnosprawnościami, i będą posiadały ogólnodostępne przestrzenie wspólne do pracy i odpoczynku. Osoby podejmujące decyzje o nowych inwestycjach będą miały na względzie, by budynki UW były także przyjazne zwierzętom, owadom i roślinom oraz były przykładem przestrzeni uniwersyteckich, gdzie każdy będzie mógł zobaczyć najnowsze sposoby i technologie dbania o naszą planetę, a także przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Tam, gdzie rozwiązania z obszaru zrównoważonego rozwoju udało się już wprowadzić, pojawią się tabliczki informacyjno-edukacyjne, mające pomóc w ich zauważeniu i wdrożeniu w innych miejscach.

Uniwersytet podejmie także działania na rzecz obniżenia emisyjności budynków już istniejących. Pierwszym krokiem do tego powinien być audyt energetyczny uniwersyteckiej infrastruktury, dostosowany do specyfiki działalności i sposobu funkcjonowania UW, w tym również uwzględniający historyczną przestrzeń, w której funkcjonuje część budynków.

* źródło: https://ec.europa.eu/info/news/focus-energy-efficiency-buildings-2020-feb-17_en.

4.4

Urządzenia elektryczne oraz ogrzewanie w pomieszczeniach biurowych będą po zakończeniu dnia pracy wyłączane

Urządzenia pozostawione w trybie stand-by, czyli czuwania, nadal zużywają energię elektryczną. Pozostawianie ich na noc lub na cały weekend w tym trybie powoduje niepotrzebne zużywanie energii elektrycznej, która w Polsce pochodzi głównie ze spalania paliw kopalnych.

Istotne jest także wyłączenie ogrzewania i klimatyzacji w pomieszczeniach, w których nie musi być zachowana odpowiednia temperatura, szczególnie na czas weekendu i urlopów. Zmniejszy to ogólne zużycie energii na Uniwersytecie. Administratorzy budynków powinni zadbać o przestrzeganie tego zalecenia, z wykorzystaniem rozwiązań typu smart. UW postara się przeprowadzić analizę sprawdzającą, jak okres pandemii COVID-19 i wprowadzenia pracy oraz nauki głównie w trybie zdalnym wpłynął na zapotrzebowanie energetyczne.

ON

OFF

4.5

Ograniczenie liczby materiałów przechowywanych na serwerach

Szacuje się, że przechowywanie na serwerach przeciętnego e-maila przez rok to ok. 0,1 grama CO₂. Choć ta ilość wydaje się niewielka, to w przeliczeniu na liczbę pracowników i studentów oraz zawartość naszych skrzynek i wirtualnych dysków okazuje się, że suma ta nie jest już bez znaczenia. Warto wziąć pod uwagę regularne usuwanie niepotrzebnych wiadomości i plików, szczególnie w przypadku „ciężkich” plików, takich jak dokumentacja poprojektowa w formie zdjęć oraz filmów z konferencji i debat, których zgodnie np. z zapisami umowy projektowej nie trzeba już przechowywać. System elektronicznego obiegu dokumentów, który będzie wdrażany w przyszłości, również powinien uwzględnić tę zasadę.

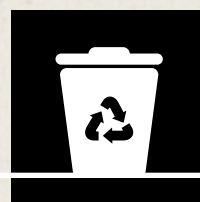

DEL

4.6

Segregacja odpadów

Segregowanie odpadów jest obowiązkiem każdego z nas, wynikającym z przepisów Unii Europejskiej, przepisów krajowych oraz wewnątrzuniwersyteckich. Mimo tego, nadal są miejsca gdzie nie prowadzi się segregowania odpadów lub nie robi się tego w sposób prawidłowy, dlatego zależy nam na przeprowadzeniu audytu, który pozwoli w pełni poznać skalę problemu i tam, gdzie nie stosuje się segregacji, będzie trzeba zapewnić potrzebne kosze na śmieci i poinstruować użytkowników danej przestrzeni w zakresie zasad gospodarowania odpadami. Zlikwidowane zostaną indywidualne kosze podbiurkowe. Wszystkie zespoły pomieszczeń zostaną wyposażone w kosze do segregacji odpadów. Dodatkowo założone zostaną kompostowniki na każdym kampusie.

4.7

Fot. I. Kuzyszyn

Zrównoważone zarządzanie przestrzenią i restytucja przyrody

Uniwersytet przygotowuje szczegółowy plan modelowego zarządzania zielono-niebieską infrastrukturą, zarówno na terenach kampusów, jak i na obszarach uniwersyteckich, np. w stacjach badawczych. Plan obejmie między innymi wskazanie obszarów, na których można przywrócić powierzchnię biologicznie czynną, najefektywniejsze rodzaje roślin do sadzenia, sposoby ochrony już rosnących roślin oraz możliwości ograniczenia zanieczyszczenia świetlnego.

EDUKACJA I BADANIA

5.1

Edukacja studentów, doktorantów i pracowników

Obecnie na Uniwersytecie Warszawskim mamy szeroki wachlarz kursów poświęconych zmianom klimatu oraz zrównoważonemu rozwojowi, które są przeznaczone dla studentów i doktorantów. W 2020 r. na UW przeprowadzono pierwszy kurs poruszający tematykę zmiany klimatu, który był skierowany do wszystkich pracowników uczelni. Będziemy dążyć do dalszego rozszerzania tej oferty, z uwzględnieniem jako odbiorców całej naszej społeczności akademickiej.

Uniwersytet podejmie działania na rzecz wprowadzenia kursów poświęconych zmianie klimatu oraz zrównoważonemu rozwojowi, z których będą mogli skorzystać wszyscy studenci oraz doktoranci pierwszego roku – na podobnych zasadach jak kurs BHP.

5.2

Edukacja społeczeństwa

Uniwersytet podejmie starania, by na stałe zaproponować ogólnodostępne wykłady, dyskusje i spotkania zwiększające poziom świadomości w zakresie zmian klimatycznych oraz kroki, jakie należy podjąć, aby ograniczyć negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym między innymi kursy poświęcone działaniom, które mają na celu zmniejszenie degradacji naturalnych siedlisk, powstrzymanie utraty bioróżnorodności i zapobieganie wyginięciu zagrożonych gatunków. W ramach edukacji społeczeństwa organizowana jest „Platforma Zielonego Dialogu”. Jej celem jest debata, dialog, dyskusja nad najważniejszymi problemami związanymi z ochroną środowiska i kryzysem klimatycznym.

5.3

Badania naukowe i innowacje

Uniwersytet Warszawski podejmie działania na rzecz zwiększenia międzynarodowej współpracy ułatwiającej dostęp do badań nad czystą energią oraz technologiami w obszarze energii odnawialnej, szczególnie o potencjale wdrożeniowym, poprzez ukierunkowany system grantów wewnętrznych i zwiększone nakłady na pozyskiwanie grantów zewnętrznych w tych dziedzinach.

5.4

Badania naukowe w ramach programu IDUB

Uniwersytet Warszawski obecnie realizuje program „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”, który w dwóch z pięciu Priorytetowych Obszarów Badawczych zajmuje się badaniami związanymi z identyfikowaniem zagrożeń dla środowiska, bioróżnorodności, klimatu i zdrowia oraz poszukiwaniem przełomowych innowacji dla przyszłości: materiałów, źródeł energii i technologii, zapewniających zrównoważony rozwój. Uniwersytet będzie podejmował działania na rzecz dalszej realizacji badań i inicjatyw rozpoczętych w programie IDUB, również po zakończeniu finansowania projektu. W ramach IDUB organizowane są dedykowane konkursy na projekty badawcze, dotyczące szeroko pojętej ochrony środowiska.

**UCZELNIA
BADAWCZA**
INICJATYWA DOSKONAŁOŚCI

6.

PRZYGOTOWANIE SIĘ DO SKUTKÓW ZMIANY KLIMATU

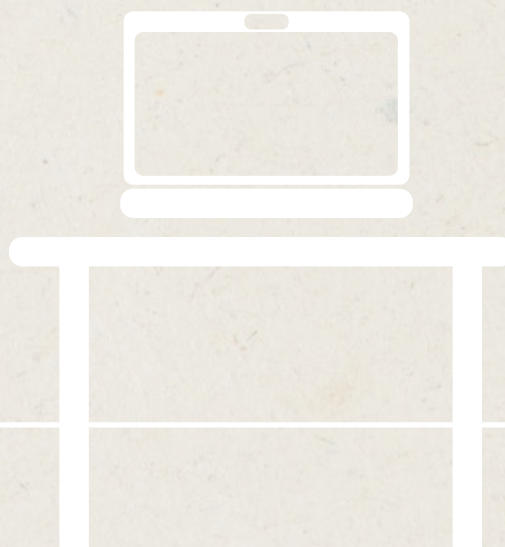

6.1

Organizacja pracy

Kryzys klimatyczny i związane z nim anomalie pogodowe już teraz niekorzystnie odbijają się na warunkach pracy naszej społeczności. Biura są często źle wentylowane i nie są przystosowane np. do ekstremalnych upałów.

Uniwersytet Warszawski dokona audytu swoich budynków i podejmie działania, które będą polegać na dostosowaniu pomieszczeń do zmieniających się warunków klimatycznych, szukając rozwiązań w jak najmniejszym stopniu obciążających środowisko.

6.2

Organizacja nauki

Uniwersytet przygotuje aktualizację regulaminu studiów, w którym będzie możliwe elastyczne podejście do prowadzonych zajęć w przypadku fal upałów lub gwałtownych zdarzeń pogodowych w trosce o zdrowie i życie swoich studentów, doktorantów i pracowników.

6.3

Przygotowanie infrastruktury na gwałtowne zjawiska pogodowe

Uniwersytet przy modernizacji i rozbudowie infrastruktury weźmie także pod uwagę konieczność zabezpieczenia budynków przed ulewnymi deszczami i wichurami. Przeniesie „wrażliwą” infrastrukturę, kosztowną aparaturę oraz unikatowe eksponaty lub zabezpieczy przed wdzieraniem się wody te znajdujące się niżej, by zminimalizować ryzyko uszkodzenia ich przez wodę. Przestrzeń między budynkami zostanie zmodernizowana w ten sposób, by jak największą część stanowiła powierzchnia biologicznie czynna, umożliwiająca wchłanianie wód opadowych. Budynki, w tym akademiki, zostaną wyposażone wraz z kolejnymi modernizacjami w klimatyzację, zapewniającą komfort pracy, nauki i życia oraz chroniącą przed niebezpiecznymi dla zdrowia skutkami długotrwałego przebywania w upalnych pomieszczeniach.

6.4

Magazynowanie energii

Wraz z dynamicznym rozwojem technologicznym Uniwersytet będzie wykorzystywał swój potencjał do magazynowania energii wytworzonej przez odnawialne źródła (mając na uwadze także możliwość wykorzystania jako naturalnego zasobu magazynowego przyszłej „zielonej floty”). Tam, gdzie to możliwe, montowana będzie instalacja fotowoltaiczna – hybrydowa. Rozwiązanie to stosowane będzie w pierwszej kolejności w budynkach, w których znajdują się cenne odczynniki, zbiory i urządzenia wymagające utrzymywania stabilnych warunków, co ma wpłynąć na zminimalizowanie szansy na ich nieodwracalne zniszczenia.

6.5

Zespół rektorski ds. ekologii oraz kryzysu klimatycznego

W 2021 r. rektor powołał zespół do spraw ekologii oraz kryzysu klimatycznego na kadencję 2020–2024, którego zadaniem jest m.in. integracja działań proekologicznych prowadzonych na Uniwersytecie Warszawskim, pilotowanie i koordynowanie prac prowadzonych na uczelni poświęconych przeciwdziałaniu kryzysowi klimatyczno-ekologicznemu oraz diagnoza potrzeb i opracowanie dobrych praktyk związanych ze zmniejszeniem negatywnego wpływu na środowisko naturalne. Dodatkowo w 2021 r. Uniwersytet Warszawski powołał pierwszego w Polsce pełnomocnika rektora ds. środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Zespół stanowi konieczny element sprawnej, „zielonej transformacji” naszej uczelni, dlatego podobny zespół powinien być powoływany na kolejne kadencje. Pełnomocnik rektora jest świetnym łącznikiem między społecznością akademicką a władzami rektorskimi i kolejni rektorzy, rozpoczynając nową kadencję, powinni zawsze rozważyć powołanie wybranej osoby, by sprawowała tę funkcję.

6.6

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Uniwersytet będzie aktywnie nawiązywał partnerstwa na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju, działań związanych z kryzysem klimatycznym oraz przygotowywaniem władz lokalnych do adaptacji do skutków zmian klimatycznych oraz wdrażania systemów wczesnego ostrzeżenia przed zagrożeniami, a także pogłębiał współpracę, którą już w tej dziedzinie nawiązał.

Kamienie milowe

1. Zrównoważony transport

Zmniejszenie śladu węglowego generowanego przez społeczność UW poprzez dojazdy do pracy i na studia, wyjazdy na konferencje i delegacje. Osiągnięcie celu wymaga wdrożenia nowych, wewnętrznych regulacji oraz poprawy infrastruktury rowerowej na kampusach.

Szacunkowy czas osiągnięcia – 2030 r.

2. Zrównoważone żywienie

Zmniejszenie śladu węglowego generowanego przez spożywanie mięsa i produktów odzwierzęcych oraz zmniejszenie ilości marnotrawionego jedzenia.

Szacowany czas osiągnięcia – 2023 r.

3. Zrównoważona konsumpcja

Wydłużenie okresu korzystania ze sprzętu elektronicznego przez zakup sprzętu, którego naprawa w przypadku awarii jest opłacalna. Ograniczenie śladu węglowego poprzez zakup sprzętu najwyższej klasy energooszczędności. Wdrożenie platformy ułatwiającej wymianę urządzeń, sprzętu i materiałów biurowych między pracownikami.

Szacowany czas osiągnięcia – 2025 r.

4. Zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych oraz energii

Wdrożenie zasad towarzyszących budowie nowych obiektów, kładących nacisk na energooszczędność, zmniejszone zużycie energii i ograniczone zużycie wody oraz rozwiązania smart.

Szacowany czas osiągnięcia – 2030 r.

2021 rok
AGENDA NA RZECZ KLIMATU
I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

5. Edukacja i badania

Zwiększenie liczby zajęć oraz otwartych wydarzeń poświęconych klimatowi, środowisku naturalnemu oraz konsekwencjom kryzysu klimatycznego. Zintensyfikowanie badań, w tym międzynarodowych, poświęconych tematyce związanej z kryzysem klimatycznym i jego konsekwencjami. W prowadzeniu badań zostaną również uwzględnieni naukowcy z krajów rozwijających się.

Szacowany czas osiągnięcia – 2025 r.

6. Przygotowanie się do skutków zmian klimatu

Przygotowanie infrastruktury do gwałtownych i niespotykanych dotychczas zjawisk pogodowych, przemyślane umiejscowienie infrastruktury krytycznej, które będzie miało na celu zwiększenie jej odporności na występowanie tych zjawisk. Przygotowanie regulaminów pracy i studiowania, które uwzględnią i usystematyzują sposób działania w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk meteorologicznych.

Szacowany czas przygotowania dokumentów i analiz oraz rozpoczęcia wdrażania zmian – 2023 r.

Przewidywany czas osiągnięcia – 2040 r.

UNIwersytet
Warszawski

AGENDA NA RZECZ KLIMATU I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

AUTORZY:

Zespół rektorski ds. ekologii i kryzysu klimatycznego

WSPÓŁPRACA:

Małgorzata Podstawa
Biuro Prasowe UW
Biuro Promocji UW

SKŁAD I PROJEKT GRAFICZNY:

Anna Zagrajek, Studio Układanka

ZDJĘCIA, JEŚLI NIE ZAZNACZONO INACZEJ:

Mirosław Kaźmierczak/UW